

Др Маша Кулаузов, доцент
Универзитет у Новом Саду
Правни факултет у Новом Саду

ПОКУШАЈИ ДА СЕ САЧУВАЈУ ПОРОДИЧНЕ ЗАДРУГЕ У ПРАКСИ КАСАЦИОНОГ СУДА СРБИЈЕ¹

Сажетак: Аутор у раду врши историјскоправну анализу одлука одељења и одељења седнице Касационог суда донетих са циљем да се у конкретним случајевима сачувају породичне задруге од подела и задружна имовина од успињавања. Иако су доношењем Српског грађанског законика 1844. године задружне деобе знатно олакшане, ипак је пракса највишег суда у тој доба након усвајања цивилног кодекса показала да су патријархалне породице и даље уживале велики утицај. Тако је у низу пресуда приметан покушај да се сирече олаке и безразложне задружне поделе, било кроз рескриптивније тумачење услова под којима се може изражити деоба и појас породичног имања, било кроз олакшано доказивање задружног својства и отежано осиваривање права на удовички ужитак. Најпосле, уколико би се задругари ипак обратили изборном суду у намери да се поделе, надлежни суд би био дужан да настоји да их одврати од деобе. Поменуће судске одлуке у којима је кроз конкретна спорна питања изражена тежња да се осигура одличан патријархалних породица, и начелан став који је Касациони суд заузео у погледу задружних деоба детаљно су анализирани у раду.

Кључне речи: Породична задруга, деобе породичних задруга, судска пракса, Касациони суд.

1. УВОД

Крупне промене својинских односа које су се одиграле у Србији XIX века и новонастали привредни и тржишни токови били су неспојиви са колективним облицима живота и рада чији је породична задруга изразити представник. Иако су аутору СГЗ-а Јовану Хаџићу упућене бројне критике

¹ Рад је настао као резултат научног ангажовања на пројекту Правног факултета у Новом Саду под називом „Теоријски и практични проблеми стварања и примене права (ЕУ и Србија)” у 2014. години.

да је убрзао пропаст задружних породица, чињеница је да је он дао потребне законске оквири у којима би се овај неумитни процес одвијао.² Међутим, без обзира на то што законским путем нису постављена ограничења задружним деобама, то је учињено у пракси највишег суда кроз крајње рестриктивно тумачење услова под којима су дозвољене било делимичне било потпуне поделе патријархалних породица. Интересантно је да је Касациони суд тек 1920. године заузео начелан став да судови не треба да испитују узроке због којих се задругари деле јер то у пракси није дало жељене резултате. Драгоцене податке о покушајима највише судске инстанце да спасе задружна имања налазимо у збиркама одлука одељења и опште седнице Касационог суда које су приредили судија Касационог суда Гојко Никетић и адвокат из Пожаревца Стеван Максимовић. Оне су нам и послужиле као основни извор приликом писања овог рада. Имајући у виду значај породичних задруга као важног дела српске културне баштине и историјског наслеђа, мишљења смо да судске одлуке усмерене на њихово очување заслужују посебну пажњу. Зато су у раду оне детаљно изложене, а потом је извршена њихова историјскоправна анализа.

2. ПРАВА УДОВИЦЕ У ПОРОДИЧНОЈ ЗАДРУЗИ

Заузевши став да и делимична и привремена задружна деоба нарушава целовитост породичних непокретности и умањује вредност задружног иметка, Првостепени суд је пресудом бр. 4002 од 27. фебруара 1880. године одбио тужитељку од захтева. Наиме, у предметном спору је удовица тражила да јој браћа задругари њеног покојног мужа предају супругов део покретног и непокретног имања на уживање у природи. Апелациони суд је по жалби тужитељке преиначио првостепену пресуду констатујући да према чл. 414 и 523 СГЗ—а она има право удовичког уживања, само не у природи већ у новцу. Стога је пресудом од 5. маја 1881. год. бр. 949 осудио тужене да јој на име издржавања дају приход који би се могао добити од имања њеног покојног мужа, након што вештак процени висину износа. Касациони суд је укинуо другостепену пресуду, али је жалбени суд остао при ставу да, уколико задругари могу ћерки умрлог члана исплатити вредност његовог удела у новцу уместо у природи (чл. 529 СГЗ—а) како се не би наносила штета задружној имовини, тим пре имају право да испуне обавезу према удовици на тај начин. Додуше, ћерка добија очев удео у својину,

² Више о томе вид. Маша Кулаузов, „Критике Српског грађанског законика од 1844. године с посебним освртом на одредбе о породичној задрузи”, *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду (Зборник радова ПФНС)* 1/2012, 427–436.

а удовица има само право на издржавање до смрти или преудаје, али ово провизорно стање може у пракси дуго да траје ако је она млада и неће да се удаје. Имајући у виду да и најкраћа деоба може нанети огромну штету задружном имању, Апелациони суд је инсиситирао на становишту да се и удовички ужитак може реализовати у новцу ако је тако за задругу повољније, и тај став је оснажила и општа седница Касационог суда.³

Да је у циљу очувања задруга дозвољено еластичније тумачење чл. 523 СГЗ–а, и у том смислу реализација права на удовички ужитак не само у природи већ и у новцу, пресуђено је у Касационом суду и 1. новембра 1894. године. Аналогно чл. 529 грађанског законика према којем се женском детету може исплатити удео покојног оца у новцу уколико је то за задругу повољније, исто је то могуће и у случају удовице и права на уживање које јој по чл. 523 припада. Тим пре је ова аналогија оправдана ако се ради о жени која је напустила задругу свог покојног мужа и започела одвојен живот. Према чл. 523 она има право удовичког уживања под условом да сходно својим могућностима задрузи припомаже. Уколико она живи ван задруге и ни на који начин јој не доприноси, неопходно је судским путем одредити висину удовичког ужитка. По мишљењу највишег суда слободнија интерпретација одредбе чл. 523 СГЗ–а је у потпуности основана, јер би у супротном удовица задругара била у повољнијем положају од његове ћерке, што никако није могла бити интенција законодавца.⁴

3. ПРЕСТАНАК ПОСТОЈАЊА ЗАДРУГЕ

Решавање питања у вези са моментом гашења задруге недвосмислено илуструје тежњу Касационог суда да, кад год је то могуће, сачува патријархалне породице. Највиши суд је поводом једног конкретног статусног спора заузео став да, иако задруга аутоматски престаје да постоји уколико је у њој остао само један пунолетни задругар, та чињеница не лишава заосталог задругара права које има према дотадашњој задрузи по члану 528 грађанског законика. Наведеном одредбом прописано је да сродство у задрузи при наслеђу има првенство над сродством изван задруге, ма ово било и у ближем степену.⁵ Како је преостали задругар ушао у сва права за-

³ Вид. случај бр. 65 у *Нова збирка начелних одлука одељења и ојшћих седница Касационог суда*, скупио и уредио Ст. Максимовић, књига I, Пожаревац 1894, 117–119. У даљем тексту: *Нова збирка одлука*.

⁴ Вид. случај бр. 571 у *Одлуке ојшћих седница Касационог суда*, средио Г. Никетић, књига VI, Београд 1923, 130–131. У даљем тексту: *Одлуке ојшћих седница*.

⁵ Гојко Никетић, *Грађански законик Краљевине Србије йројшумачен одлукама одељења и ојшћих седница Касационог суда*, Геца Кон, Београд 1922, 322.

другина и у њему се ујединило и правно лице задруге, он је пречи наследник умрлом другом члану домаћинства у односу на лица ван породице макар била и у ближем степену сродства са умрлим. Тако, иако је патријархална породица престала да постоји смрћу другог задругара, она фактички наставља да траје кроз преосталог члана домаћинства, јер се само на његов захтев може спровести попис и процена имања а потом и деоба задружне имовине (чл. 520 СГЗ–а).⁶ До тада ће бити очувана целовитост задружних непокретности, а пријемом нових лица биће обновљена задружна породица.

Имајући у виду наведену законску регулативу и намеру највишег суда да очува традиционалне форме живота, у конкретном спору поведеном по жалби наследника умрлог задругара којом су они тражили деобу имања, Касациони суд их је решењем од 18. априла 1885. год. бр. 1325 одбио од тражења и оснажио пресуду Апелационог суда као на закону засновану.⁷

Касациони суд је у својој пракси крајње рестриктивно тумачио случајеве у којима породична задруга *ipso iure* престаје. Осим ситуације када у кући остане само једно лице, у свим осталим случајевима када домаћинство сачињавају барем две особе без обзира на пол, узраст и остала својства, задружна породица се не гаси. Највиши суд је овакав став заузео позивајући се на указ од 16. маја 1845. године.⁸ Наведеним подзаконским актом је прецизирано да не постоје никакве законске препреке да након смрти пунолетних лица задруга настави да постоји и међу њиховим потомством.⁹ Стога је примедбама бр. 1470 од 15. марта 1884. год. поништена пресуда Апелационог суда бр. 117 од 28. фебруара 1884. год. уз образложење да не одговара закону, јер задруга не престаје по сили закона уколико иза задругара остане женско дете, кад је мимо њега остала и која мушка глава. Жалбени суд је, наиме, констатовао да, када су у задрузи живела два брата, смрћу једног који је оставио за собом само малолетну кћер задружно стање аутоматски пре-

⁶ *Ibid.*, 318–319.

⁷ Вид. случај бр. 3 у *Нова збирка одлука*, књига III, Пожаревац 1897, 3. Наиме, првостепени суд је усвојио тужбени захтев и дозволио деобу имања између наследника умрлог задругара и преосталог члана задружног домаћинства, али је Апелациони суд укинуо првостепену пресуду и одбио тужиоце од тражења. У образложењу пресуде је наведено да, с обзиром да је тужени поднетом крштеницом и изводом из матичне књиге венчаних доказао да је пунолетан и ожењен, а да према члану 520 СГЗ – а попис и процену имања може тражити само преостали задругар, суд констатује да тужиоци као наследници умрлог задругара и лица ван задруге нису активно легитимисани да траже деобу задружног имања (пресуда од 20. августа 1894. године бр. 2343/93 год.).

⁸ Указ од 16. маја 1845. године, *Сборник закона и уредба и уредбени указа изданих у Књажевсџиву Србском*, бр. 3/1847.

⁹ Више о томе вид. Маша Кулаузов, „Прописи о породичној задрузи донети након ступања на снагу Српског грађанског законика 1844. године”, *Зборник радова ПФНС* 1/2013, 260–261.

стаје. Тада се примењују општа правила о наслеђивању у инокосној породици где имање оца наслеђује кћер као законски наследник првог реда, а уколико она умре без потомства њену оставштину наслеђује мајка. Позивајући се на чл. 400 и 402 СГЗ–а¹⁰, Апелациони суд је досудио мајци део малолетног женског детета умрлог у задрузи. Касациони суд је укинуо пресуду уз аргументацију да, како према допуни чл. 529 СГЗ–а од 28. новембра 1859. год. није дато мајкама право наслеђивања задружног имања, тако мати ни у ком случају не може наследити ни женско дете умрло у задрузи.¹¹ Његов удео у задружном иметку стога припада преосталом задругару јер се сада у њему ујединила правна личност задруге. И општа седница је одлуком од 1. априла 1884. год. бр. 1038 оснажила примедбе свог одељења.¹² Обе одлуке највише судске инстанце заснивају се на ставу да се, иако чл. 57 СГЗ–а гласи: „Под задругом или задружном кућом разумева се више лица пунолетних, самих или са својим потомством у заједници живећих“¹³, задруга продужава и међу њиховим потомством. Зато се на њих као на пуноправне носиоце задружног својства примењују правила о првенству у наслеђивању у односу на сроднике изван задруге (чл. 528).

Уколико у задрузи заједно живе пунолетни и малолетни наследници, онда су први дужни да део малолетника уз одобрење суда осигурају и до њиховог пунолетства као добре старешине сачувају а њих издржавају, или да им обезбеде удео у приновку и приплоду сразмеран њиховом делу задружне имовине. Када пунолетна лица не испуне наведену законску обавезу из чл. 493 СГЗ–а, то према чл. 492 даје право законским заступницима малолетних чланова задруге да судским путем захтевају деобу задружне имовине због неразумног управљања и њеног упропашћавања.¹⁴

Позивајући се на овај законски основ, Милојка Петровић из Смедеревског округа је тужила свог девера Милоја тражећи деобу за свог малолетног сина Светозара јер је Милоје отуђио извесно задружно имање. Тужени је одбацио тужбене наводе уз образложење да је он отуђио извесну задружну непокретност али само зато да би заузврат прибавио бољу и већу и на тај начин заокружио породично имање и увећао корпус заједничких некретнина. Стога он сматра да је у свему поступио као добар старешина и да је тужба неоснована. Смедеревски првостепени суд је пресудом бр. 11978 од 7. октобра 1887. дозволио деобу што је Апелациони суд потврдио (одлука бр. 2334/87 од 16. априла 1888. године). Касациони суд је, међу-

¹⁰ Г. Никетић, 239.

¹¹ Указ од 28. новембра 1859. године, *Сборник закона и уредба и уредбени указа издавани у Књајеситву Србији*, бр. 12/1859.

¹² Вид. случај бр. 246 у *Одлуке ојшиће седнице*, књига III, Београд 1923, 176–177.

¹³ Г. Никетић, 32.

¹⁴ *Ibid.*, 303–306.

тим, наредио допуноу доказног поступка јер је суд дужан да, према чл. 164 и 166 грађ. суд. пост. саслушањем парничних странака и вештачењем утврди да ли је тачан навод тужене стране о вредности и квалитету задружног имања.¹⁵ Апелациони суд је, утврдивши да је тужени утростручио задружно имање и удвостручио његову вредност, преиначио своју пресуду и одбио тужитељку од деобног захтева пресудом од 26. априла 1886. год. бр. 797 коју је потврдио и Касациони суд (12. октобра 1886. год. бр. 3773).¹⁶ Из праксе обе више судске инстанце је видљива намера да се сачувају задружне породице и спрече олаке и безразложне поделе. Да је којим случајем у судском поступку доказано рђаво и несавесно управљање задружним добрима од стране старешине, удео малолетног лица би био издвојен и стављен под надзор његовог законског заступника, у овом примеру мајке. Како је утврђено bona fides пословање старешине, деоба задруге је одложена најраније до пунолетства малолетног задругара, јер након пунолетства свако лице може својевољно изаћи из задруге издвојивши притом свој удео у задружним непокретностима (чл. 492 СГЗ–а).

4. ДОКАЗИВАЊЕ ЗАДРУЖНОГ ОДНОСА

Доказивање постојања задруге олакшано је у односу на редовну процедуру прописану *Законом о грађанском судском њосћуику*, јер се задружни однос може доказивати сведоцима, без обзира на вредност имовине задругара. Наиме, у једном случају је Крагујевачки првостепени суд одбио тужбени захтев као неоснован јер је тужилац у прилог својих тврдњи позвао сведоке, а вредност спора је износила 720 динара. Вештачењем је утврђено да вредност наследства на које се тужилац као задругар свог покојног оца позива значајно прелази суму од 200 динара, колико је према чл. 242 грађ. суд. пост. опредељено да највише може износити тражбина да би се могла доказивати сведоцима.¹⁷ Касациони суд је, међутим, поништио првостепену пресуду уз образложење да ограничење из чл. 242 не важи за задружну имовину, и да се задружни однос може доказивати сведоцима без обзира на вредност заједничког иметка (пресуда бр. 826 од 5. марта 1888. год.). Иако првостепени суд није усвојио примедбе више судске инстанце, општа седница их је оснажила пресудом бр. 1912 од 10. јуна 1888. године.

Поред тога што је Касациони суд у предметном спору заузео став да је потребно упростити процедуру у којој се доказује постојање задружне

¹⁵ Законик о поступку судском у грађанским парницама са свима изменама и допунама - Законик од 1865. год., Београд 1887.

¹⁶ Вид. случај бр. 19 у *Нова збирка одлука*, књига III, Пожаревац 1897, 30–31.

¹⁷ Законик од 1865. год.

везе у односу на редовни поступак, највиши суд је недвосмислено стао на становиште и да треба поједноставити заснивање задружног односа. Тако се оно изводи из самог фактичког стања и без закључивања посебног писменог уговора. На противној страни која тврди да задружни однос не постоји лежи терет доказивања те чињенице. У конкретном случају поставило се питање да ли, уколико отац после деобе имања настави живот са једним од синова између њих постоји задруга. Првостепени суд је у својој пресуди изнео мишљење према којем задруге нема без нарочитог уговора, али је Касациони суд то мишљење оповргао уз образложење да се у том случају узима како су отац и син прећутно акцептирали задружни однос. У овој ситуацији су испуњени сви услови за постојање задруге према чл. 57 и 507 СГЗ–а, а то су: крвно сродство, заједнички живот и имање.¹⁸

Оваква судска пракса сигурно илуструје законодавну политику према којој је задруга са економског и моралног гледишта најпогоднија за напредак сваког појединца те стога треба претпоставити њено постојање док се супротно не докаже. Зато, када је првостепени суд заузео став да се конституисањем заједнице живота и имања формира смесништво или ортаклук, највиши суд то становиште није подржао наводећи да се, увек када је реч о таквом односу међу сродницима ради о породичној задрузи као привилегованој заједници.

5. ЗАДРУЖНЕ ПОДЕЛЕ

Колико је, са једне стране, у циљу фаворизовања задруга олакшано доказивање задружног односа, толико је, са друге стране, отежано доказивање задружне деобе. Тако је највиши суд 1904. год. заузео начелан став да деоба међу задругарима мора бити доказана, и да се не може изводити из фактички одвојеног живота. О подели задружне породице не може се закључивати на основу фактичких околности да су бивши задругари засновали засебна домаћинства. Неопходно је да се чланови заједнице обраде редовном или изборном суду ради деобе, те да након спроведеног поступка потпишу решење о деоби које ће као перфектна исправа послужити за основ формалног и фактичког развргнућа проширене породице.

Тако је Касациони суд примедбама бр. 6606 од 18. августа 1904. год. поништио пресуду Апелационог суда нашавши да не одговара закону, јер је Апелациони суд погрешно узео, да је исказима сведока доказано да се покојни Јован оделио од своје браће, у овом спору тужених, узевши притом седмину имања којим је сам руковао. Наиме, сем Петра ниједан други сведок није потврдио да су се Јован и његова браћа поделили. С друге

¹⁸ Вид. случај бр. 334 у *Одлуке ојшиће седнице*, књига IV, Београд 1923, 126–127.

стране, исказима сведока је утврђено да су се оставилац и тужена браћа посвађали не потписавши деобну исправу, те на тај начин деоба међу њима није ни окончана, али да је сваки од њих задржао један део имања који је самостално обрађивао. Апелациони суд није усвојио примедбе али их је општа седница оснажила својом одлуком од 23. септембра 1904. год.¹⁹

О угледу који је породична задруга уживала као језгро породичног живота и основ економског благостања, говори и чињеница да је Касациони суд тек 1920. године заузео став да суд не треба да цени оправданост деобних узрока. Све до тада судови су, поштујући мишљење да ће развргнућа патријархалних породица имовински упропастити задругаре и пореметити правилан социјални развитак, одбијали да спроведу деобу из маловажних узрока. Задругари су о својој намери да се поделе морали обавестити среског начелника. Он је, пак, са своје стране, био дужан да испита разлоге деобе, па ако утврди да нису значајни, да настоји да убеди задругаре да одустану од своје намере. Ако се срески начелник, након разговора са сеоским кметовима увери да постоје важни и основани разлози за поделу задружног домаћинства, те да су задругари одлучни у својој намери да се поделе, обавестиће о томе окружног начелника. Окружни начелник ће дозволити деобу ако утврди да је срески начелник искористио све аргументе да убеди задругаре како је за њих боље да остану у заједници. У супротном, упутиће га да још једном покуша да убеди укућане да се не деле. Министарство правде неће спречавати поделе оних задружних кућа које су толико богате и велике да би након деобе сваки бивши укућанин имао довољно средстава за пристојан живот. Међутим, самоволне деобе из маловажних узрока су кажњиве. Под маловажним узроцима су се, према решењу Министарства правде од 22. јуна 1846. године, подразумевале спорадичне свађе и мањи неспоразуми међу укућанима. Нарочито уколико су при томе и млади и неискусни, стари и болешљиви или лошег имовинског стања па би деоба за њих имала само штетне последице. Важни и основани узроци су дуготрајна мрзост и неслога, лоше поступање старијих са млађима и неоправдано присвајање добара које су млађи задругари својим радом и трудом поштено стекли.²⁰

Судови су поштовали деобну процедуру и услове прописане решењем од 1846. године. Касациони суд је још и почетком XX века упућивао странке да у редовној парници утврђују оправданост деобних узрока, све у циљу да се задругари у току поступка помире и продуже заједнички живот. Међутим, такав став у пракси није дао очекиване резултате, те је највиши суд у општој седници 19. маја 1920. године заузео начелан став да

¹⁹ Вид. случај бр. 761 у *Одлуке ојшиће седнице*, књига IX, Београд 1924, 31–33.

²⁰ Височајше решење Попечитељства правосудија од 22. јуна 1846. године, Архив Србије, фонд Министарства правде, Инв. бр. 6 /1846.

судска власт нема дискреционо право да цени основаност задружних подела. У редовној парници би се одлучивало само о томе да ли је спорно имање задружно и колики је удео у задружном имању онога који се одељује.²¹ Када се ова питања реше, изборни суд би пресудио шта ће коме конкретно припасти по основу удела у задружном иметку (чл. 434 грађ. суд. пост.). Он је апсолутно надлежан за суђење спорова међу задругарима који се тичу само њих, чак и ако једна од парничних странака не пристаје на деобу путем избраног суда. У том случају полицијска власт ће на захтев тужитеља изабрати изборне судије и за супротну страну (чл. 434 ст. 2).²²

6. ЗАКЉУЧАК

Чињеница да су задружне поделе лишене свих ограничења тек 1920. године недвосмислено показује да је породична задруга, иако неспојива са друштвеним променама и привредним развитком, још и тада уживала велики углед. Како су масовне деобе патријархалних породица проузроковале економске потресе, осиромашење и пролетаризацију сељаштва услед оскудице средстава и радне снаге, у другој половини XIX и почетком XX века у пракси Касационог суда чињени су бројни покушаји да се задруге сачувају. Било кроз доношење појединачних пресуда било кроз заузимање начелних ставова, највиши суд је доследно инсистирао на очувању породичних задруга кроз њихову отежану деобу и истовремено олакшано доказивање задружног односа. У том погледу је пракса одељења и општих седница била једнообразна и уједначена. Једино су питања признавања задружног својства женским члановима породице и постојања задруге између оца и одраслих синова различито решавана у судској пракси, али то су проблеми о којима су и најпознатији српски правни теоретичари XIX и XX века имали супротстављена мишљења. Сви остали спорови везани за задружне породице пресуђивани су тако да се кад год је то могуће обезбеди њихов опстанак. У том смислу задруга престаје по сили закона само уколико у њој остане једно лице; у свим осталим ситуацијама наставља да траје, па и међу самим малолетницима. Задружни однос се може увек доказивати сведоцима без обзира на вредност породичне имовине, а задружна веза ће се кад год постоји смеса живота и имања међу сродницима претпоставити смесништву или ортаклуку. Све наведено указује на закључак да су задруге као језгро породичног живота и основ економског и културног напретка и почетком XX века имале велики број присталица, не само у историографији и правној литератури већ и у судској пракси.

²¹ Вид. случај бр. 154 у *Одлуке ојшиће седнице*, књига II, Београд 1922, 171–177.

²² Законик од 1865. год.

*Maša Kulauzov, Ph.D., Assistant Professor
University of Novi Sad
Faculty of Law Novi Sad*

Attempts to Preserve *Zadrugas* in Practice of Serbian Court of Cassation

Abstract: *Decisions of Serbian Court of Cassation regarding preserving so – called *zadrugas* (extended families, common among South Slavs) are subject of this paper. Although market economy and prevailing private property are in sharp contrast to nontransferable estate and collective character of *zadruga*'s ownership, yet in second half of 19th century patriarchal families had many advocates. Therefore, verdicts passed with aim to stop divisions of *zadrugas* and fragmentation of *zadruga*'s property are scrutinized and critically analyzed. Namely, after enactment of Serbian Civil Code in 1844 divisions of *zadrugas* became increasingly common. Separation of traditional rural families had destructive impact on material status of former *zadruga*'s members, such as excessive indebteding and, as a result of overindebtedness, rapid pauperization and impoverishment of villagers. For that reason, many attempts to diminish widespread fragmentation of *zadruga*'s estate and decrease frequency of dissolution of extended families were made in judicial practice. Those measures undertaken in practice of Serbian Court of Cassation are examined in this paper. Author also indicates in which aspects judicial practice regarding preservation of *zadrugas* was uniform.*

Key words: *Zadruga, divisions of *zadrugas*, judicial practice, Court of Cassation.*